

Kruisbekken op de Buikheide en Halve mijl in 2003

Jacques van Kessel en Wim Deeben.

De Kruisbek is afhankelijk van de zaadafzetting van dennenappels. In een slecht jaar gedraagt de Kruisbek zich als een nomade. In zo'n jaar zijn er in de wintermaanden volop Kruisbekken in de Kempen te zien.

Inleiding

De najaarstrek van 2002 gaf al aan dat er in de winter en het vroege voorjaar van 2003 naar Kruisbekken gekeken kon worden.

De Kruisbek is geheel afhankelijk van zaden van naaldbomen, vooral sparren. De snavel is aangepast voor het verwijderen van zaden uit dennenappels. Ze trekken weg als het voedsel schaars is. Zo kan de aanwezigheid van de Kruisbek van jaar tot jaar verschillen. Het nestgedrag hangt samen met het rijpen van de sparrenkegels. Het kan voorkomen dat er in de winter al eieren worden gelegd. De Kruisbek is een echte invasie vogel. Zo werden er bij de trektelpost Falsterbo (Zweden) in het jaar 2002, 20.123 exemplaren geteld en in het jaar 2003, slechts 609 exemplaren.

Op de trektelpost Toterfout, werden tijdens de vogeltrek van het jaar 2002, 382 Kruisbekken geteld en in het jaar 2003 maar 17 exemplaren.

Deze trektelpost is gelegen ten zuid-oosten van het onderzochte bosgebied.

In de winter van het jaar 2003 zijn er nagenoeg géén kruisbekken in het bosgebied gezien.

Het gebied

Het bosgebied Buikheide en Halve mijl is gelegen in de gemeenten Eersel en Veldhoven. Het gebied bestaat voornamelijk uit naalddhout, vaak gecombineerd met loofhout als tussenbegroeiing. Centraal in het gebied ligt het beschermd natuurmonument Groot- en Kleinmeer. In het noordelijke deel komt een klein heide terrein voor, lokaal bekend als de Leemskuilen.

Veldwerk

Vanaf december 2002 tot en met mei 2003 is er

vrijwel wekelijks, fietsend of lopend globaal geïnventariseerd. Er is een route uitgezet die voerde langs Douglas en Larix percelen.

In het gebied wordt al negen jaar aan roofvogelonderzoek gedaan en tijdens de fiets- en loopsessie's is dan ook eveneens naast roofvogels naar Kruisbekken gekeken.

Alle roepende en zingende Kruisbekken zijn op veldkaarten ingetekend.

De percelen waar alleen roepende Kruisbekken aanwezig waren kregen extra aandacht. In een aantal gevallen werden ook zingende Kruisbekken waargenomen.

Figuur 1 geeft aan waar de roepende Kruisbekken van januari tot en met mei zijn waargenomen.

De datumgrens en de fusieafstand die volgens SOVON wordt voorgeschreven, werd gehanteerd. Deze datumgrens loopt voor zingende exemplaren of paren van 1 januari tot 15 mei. In deze periode moeten er twee exemplaren geteld worden. De fusieafstand is 500 meter.

Bezoekdata:

Jan.	Febr.	Mrt	April	Mei
1	1	1	1	2
4	2	5	5	3
5	8	8	21	10
11	15	9	26	
19	22	15	27	
24	23	16		
25		17		
26		29		

Figuur 1. Roepende Kruisbekken 2003.

Roepende Kruisbekken januari 2003

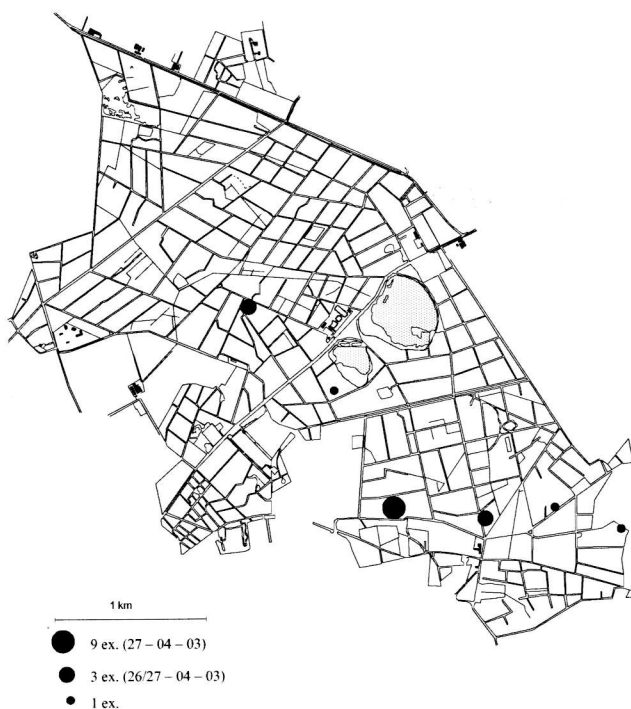
Roepende Kruisbekken februari 2003

Roepende Kruisbekken maart 2003

Roepende Kruisbekken april 2003

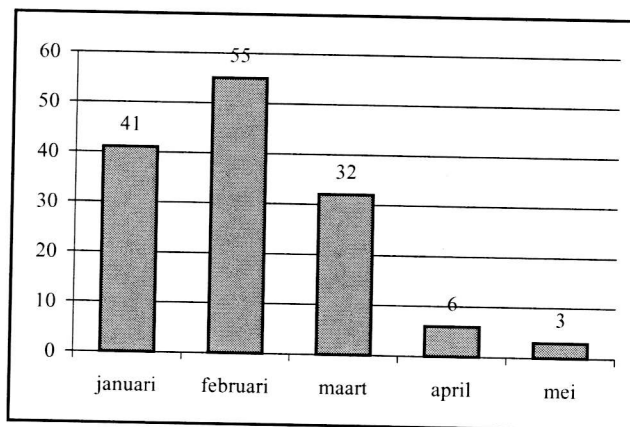

Roepende Kruisbekken mei 2003

Tabel 1 geeft weer dat in de maanden januari, februari en maart nog trek te zien is. Daarna neemt de roep en zang intensiteit sterk af.

Tabel 1

Tijdens het onderzoek zijn de aantallen paren die waargenomen zijn, ingetekend. Deze paren zijn in figuur 2 weergegeven.

Resultaten

Nadat de zingende Kruisbekken geclusterd waren, zijn er zeven territoria in het bosgebied vastgesteld.

Aantallen paren Kruisbekken 2003

Kegels van de Reuzenzilverpar

Foto: Wim Deeben

Figuur 2. Het aantal waargenomen paren.

Na clustering zijn er uiteindelijk zeven territoria over. Figuur 3. Geeft het aantal territoria weer.

Aantal territoria Kruisbekken 2003

Figuur 3. Het aantal territoria.

Conclusie:

Hoewel er in de maanden januari tot april erg veel Kruisbekken werden gezien is het aantal werkelijke broedparen toch betrekkelijk laag.

De relatie tussen vastgestelde territoria en perceeltype was, dat Douglas percelen en soms Larix percelen van ouder dan vijftig jaar favoriet waren.

Literatuur:

Roofvogels en Uilen van de Buikheide-Halve mijl in 1997
J. van Kessel, J. Kolsters, uitgave vogelwerkgroep "de Kempen"

Broedvogels van de Buikheide in 2001
J. Kolsters, W. Deeben, uitgave vogelwerkgroep "de Kempen"

Broedvogels zuidzijde van de Buikheide in 2003
J. van Kessel, W. Deeben, uitgave vogelwerkgroep "de Kempen"

Handleiding SOVON broedvogel onderzoek
A. van Dijk

Internetsite: http://www.skof.se/fbo/index_e.html
(SkOF: Scanian Ornithological Society)

Kruisbek

Foto: Robert Kastelijn

